

Sunrise in Love
Haruki Murakami

Haruki Murakami

Zaljubljeni Samsa

Haruki Murakami je 28. oktobra 2013. na sajtu „Njujorkera“ objavio novu pripovetku Za „Njujorker“ sa japanskog na engleski preveo Ted Gusen – [Samsa In Love](#)

Prevod sa engleskog na srpski jezik Rastko Šejić objavljeno na sajtu <http://wdoyouw.org/what/haruki-murakami-zaljubljeni-samsa>

Probudio se otkrivši da je doživeo preobražaj i postao Gregor Samsa.

U krevetu leži na leđima, gleda u plafon. Treba vremena da se oči prilagode na nedostatak svetlosti. Plafon izgleda obično, kao svaki plafon. Nekada je bio okrečen u belo, ili možda svetlo krem. Godine prašine i prljavštine dale su mu boju pokvarenog mleka. Nije imao nikakav ukras, nikakvu izrazitu osobinu. Nema argumenta, nema poruke. Ispunjava svoju strukturnu ulogu ali ne teži ničemu više.

Na jednoj strani sobe, sa njegove leve strane, postoji visok prozor, ali bez zavese, a preko okna su prikovane debele daske. Nekoliko centimetara proreda je ostavljeno između horizontalnih dasaka, da li namerno ili ne, nije bilo jasno. Zraci jutarnjeg sunca sijali su kroz otvore, bacajući red blještavih paralelnih linija na pod. Zašto je prozor zabarikadiran tako grubo? Neka velika oluja ili tornado u najavi? Ili da se spreči nečiji ulazak? Ili da se onemogući da neko izađe? (Možda on?)

Još uvek na leđima, polako okreće glavu i ispituje ostatak prostorije. Vidi da nema nameštaja, osim kreveta na kome leži. Nema komode, ni stola, nema stolice. Nema slike, sata, ni ogledala na zidu. Nema lampe ni svetla. Niti razaznaje ikakav tepih ili prostirku na podu. Samo golo drvo. Zidovi su prekriveni tapetama složenog dizajna, toliko starim i izbledelim da je na slabom svetlu skoro nemoguće videti detalje šare.

Soba je možda nekada bila normalna spavaća soba. A sada su svi tragovi ljudskog života uklonjeni. Jedini ostatak je njegov usamljeni krevet u centru prostorije. Bez postelje. Nema čaršafa, ni pokrivača, ni jastuka. Samo prastari dušek.

Samsa nema pojma gde se nalazi, ni šta da radi. Zna samo da je sada ljudsko biće čije je ime Gregor Samsa. A kako on to zna? Možda mu je neko šapnuo dok je spavao? Ali ko je bio pre nego što je postao Gregor Samsa? Šta je bio?

U trenutku kada počne da razmatra to pitanje kao da se crni roj komaraca uskovitla u njegovoj glavi. Roj postaje sve širi i gušći dok se seli u mekši deo njegovog mozga, zujeći nenasnosno. Samsa odlučuje da prestane da misli. Pokušava da promisli bilo šta u ovom trenutku je preveliki teret.

U svakom slučaju mora da nauči kako da pokreće telo. Ne može zauvek da leži gledajući u plafon. Ovaj položaj čini ga previše ranjivim. Nema šanse da preživi napad - ptice grabljivice, na primer. Za početak pokušava da pomeri prste. Ima ih deset, duge stvari pričvršćene na njegove dve ruke. Svaki je opremljen sa više zglobova, što usklađivanje njihovih pokreta čini veoma komplikovanim. Da stvari budu još gore, njegovo telo je kao obamrlo, kao uronjeno u lepljivu tešku tečnost, pa je teško smoci snagu da pokrene ekstremitete.

Ipak, posle ponovljenih pokušaja i neuspeha, zatvarajući oči i koncentrišući se, uspeo je da stavi svoje prste pod kontrolu. Malo po malo, uči kako da uskladi njihove pokrete. Kako prsti postaju operativni - utrnulost, koja je obuzimala njegovo telo, nestaje. Umesto nje, kao tamni zlokobni greben koga otkriva oseka, usledi strahovit bol.

Samsi je trebalo vremena da shvati da je bol zapravo glad. Ova grabljiva želja za hranom novost je za njega, ili bar ne pamti da je ikada iskusio. Kao da ništa nije pojeo nedelju dana. Kao da je centar njegovog tela zjapeće pečinsko okno. Kostiju mu zaškripaše, mišići zategnuše, organi zgrčiše.

Više nije u stanju da izdrži taj bol, Samsa upire laktovima o dušek i pokušava da se pridigne. Njegova kičma emitovala je tiho mučno krckanje u tom procesu. Bože moj, pomisli Samsa, koliko dugo ležim ovde? Njegovo telo protestuje na svaki pokret. Ali on nastavi da se

bori, ulažući i poslednji atom snage, sve dok, najzad, nije uspeo da sedne.

Samsa u užasu spusti pogled na svoje golo telo. Kako loša forma! Gore od nerazvijenog. Bez mogućnosti samoodbrane. Glatka providna bela koža (pokrivena samo neznatnim dlakama) išarana krhkim plavim krvnim sudovima; mekan, nezaštićen stomak; smešan, neverovatan oblik polnog organa; tanušne ruke i noge (samo po dve!); mršav, loman vrat; ogromna, ružna glava sa plastom krute kose na temenu; dva apsurdna uveta, isturena kao par školjki. Da li je ovo stvarno on? Može li toliko besmisleno telo, tako lako uništivo (bez oklopa za zaštitu, bez oružja za napad), opstati u svetu? Zašto nije preobražen u ribu? Ili u suncokret? Riba ili suncokret imaju smisla. Više smisla, svakako, od ovoga ljudskog bića, Gregora Samse.

Hrabreći se, on spušta noge preko ivice kreveta dok tabanima ne dodirnu pod. Neočekivana hladnoća golog drveta ostavi ga bez daha. Posle nekoliko neuspešnih pokušaja pri kojima se prostro po podu, najzad uspe da stane na svoje dve noge. Stajao je, modar i bolan, grčevito se držeći jednom rukom za okvir kreveta. Glava mu je preteška, jedva je drži uspravno. Znoj počeo da lije ispod pazuha, a njegove genitalije skvrčiše se od stresa. Trebalo mu je nekoliko dubokih udisaja da bi stegnuti mišići počeli da se opuštaju.

Navikavši se na stajanje, morao je da nauči da hoda. Hodanje na dve noge bilo je vrsta mučenja, svaki pokret vežba bola. Bez obzira kako gledao na to, neizmenično pomeranje leve i desne noge napred bizarna je ideja koja krši sve prirodne zakone, a opasno rastojanje od očiju do poda teralo ga je da se pogrbi. Mora da nauči kako da koordiniše kukove i kolena. Svaki korak napred pratilo je klecanje kolena, pridržavao se uza zid obema rukama.

Znao je da ne može da ostane u ovoj sobi zauvek. Ako ne nađe hranu, i to pod hitno, njegov zavijajući stomak će početi da izjeda telo kome pripada, i on će prestati da postoji.

Zatetura se ka vratima oslanjajući se na zid. To putovanje kao da traje satima, iako nema načina da izmeri vreme, osim prema bolu. Njegovi pokreti su nezgrapni, njegov korak pužolik. Ne može da napreduje bez oslanjanja. Mogao se nadati da će ga ljudi na ulici shvatiti kao invalida.

Hvata se za kvaku i povlači. Ona se ne pomera. Guranje daje isti rezultat. Okrenu bravu na desno i povuče. Vrata se odškinuše uz škripu. On proviri. Hodnik je pust. Tiho je kao na dnu okeana. Zakorači levom nogom kroz vrata, cimnu gornju polovinu tela napolje, držeći se rukom za okvir vrata, a zatim iskorači i desnom nogom. Polako se kretao hodnikom, s rukama na zidu.

U hodniku ima četvoro vrata, uključujući i ona koja je upravo koristio. Sva su identična, izrađena od istog tamnog drveta. Šta, ili ko, leži iza njih? Čezne da ih otvori i sazna. Možda bi onda mogao da počne da razumeva misteriozne okolnosti u kojima se nalazi. Ili bar otkrije neki trag. Ipak, on prolazi pored vrata, trudeći se da pravi što manje buke. Potreba da se popuni stomak prevazilazi njegovu radoznalost. Mora da pronađe nešto za jelo.

A sada shvata kako da ga nađe.

Samo prati miris, pomisli, onjuši. To je miris kuvane hrane, sitnih čestica koje prenosi vazдушna struja. Informacije koje prikupe mirisni receptori u nosu se prenose u mozak, stvarajući tako snažno iščekivanje, tako nasilnu želju, da je osetio kako mu se iznutrica polako uvrće, kao od strane iskusnog mučitelja. Pljuvačka mu poplavi usta.

Da bi se domogao izvora primamljivih mirisa, međutim, morao bi da siđe niz strme stepenice, niz sedamnaest stepenika. Bilo je dovoljno teško hodati po ravnom - navigacija niz stepenice bila bi pravi košmar. Zgrabio je gelender sa obe ruke i započeo silazak. Njegovi koščati zglobovi kao da su spremni da popuste pod težinom tela, i skoro da se kotrlja niz stepenice.

A šta je Samsi na umu dok baulja niz stepenice? Riba i suncokreti, pre svega. Da sam pretvoren u ribu ili suncokret, pomisli, mogao sam živeti u miru, bez borbe uz i niz stepenice poput ovih.

Kada Samsa dostignu dno sedamnaest stepenika, uspravi se, skupi preostalu snagu i othrama u pravcu zavodljivog mirisa. Prođe predsoblje visoke tavanice i zakorači kroz otvorena vrata trpezarije. Hrana je postavljena na velikom ovalnom stolu. Ima pet stolica, ali ni traga od ljudi. Beli pramenovi pare dižu se iz posuda za hranu. Staklena vaza sa desetak ljiljana zuzima centar stola. Četiri mesta su postavljena sa salvetama i priborima za jelo. Izgleda nedirnuto kao da su ljudi upravo sedali da doručkuju koji minut ranije, kada ih

je neki nepredviđeni događaj primorao da se razbeže. Šta se desilo? Gde su otišli? Ili, gde su odvedeni? Hoće li se vratiti da doručuju?

Ali Samsa nema vremena da razmišlja o takvim pitanjima. Stropošta se u najbližu stolicu i poče da grabi sve što može da dohvati golim rukama i strpa u usta, sasvim ignorišući noževe, kašike, viljuške i salвете. Pocepa hleb na komade i zamoči ga bez džema u puter, halapljivo guta cele masne barene kobasice, proždire tvrdo kuvana jaja takvom brzinom da skoro zaboravlja da ih oljušti, kupi šaku još uvek toplog krompir pirea i trga kisele krastavce prstima. Sve to zajedno žvaće i sabija vodom iz bokala. Ukus nije važan. Bljutavo ili ukusno, začinjeno ili kiselo - sve mu je isto. Jedino važno je napuniti pustu pećinu u stomaku. Jede potpuno koncentrisano, kao da se trka s vremenom. Toliko opterećen nagonom da se najede, u želji da oliže prste greškom ih ugrize. Ostaci hrane lete svuda, a kada tanjir pade na pod i razbi se on čak ni ne primeti.

Tada Samsa utoli svoju glad i sede udobno da dođe do daha, gotovo da hrane nije preostalo, a trpezarijski sto beše užasan prizor. Izgleda kao da je jato svadljivih vrana uletelo kroz otvoren prozor, zasitilo se i odletelo. Jedina netaknuta stoji vaza sa ljiljanima, a da je bilo manje hrane, možda bi i cvetovi bili pojedeni.

Sedi dugo ošamućen. S rukama na stolu, zagleda ljiljane kroz poluzatvorene oči i udiše dugo, polako i duboko, dok hrana pronalazi svoj put kroz probavni sistem, od njegovog jednjaka ka njegovim crevima. Osećaj sitosti je kao plima. Uzima metalni bokal i sipa kafu u belu keramičku šolju. Opor miris podseti ga na nešto. Sećanje ne dolazi odjednom, već u fazama. Čudan osećaj, kao da se priseća sadašnjosti iz budućnosti. Kao da je vreme nekako podeljeno na dva dela, tako da se sećanje i neposredno iskustvo vrte u zatvorenom krugu, jedno nakon drugog. Sipu obilnu količinu kreme u kafu, pomeša je prstom i otpi. Iako se kafa ohladila, blagi ukus topline je ostao. Drži gutljaj u ustima pre nego mu dozvoli da poteče niz grlo. Otkriva da ga to nekako smiruje.

Odjednom, oseti hladnoću. Intenzitet gladi blokirao je njegova druga čula. Sada je sit i jutarnja hladnoća natera ga da zadrhti. Vatra se ugasila. Izgleda da nije uključena nijedna grejalica. Povrh toga, on je bio go-golcat, čak su mu i noge bile bose.

Zna da mora da pronade nešto da obuče. Previše mu je hladno ovako. Osim toga, njegov nedostatak odeće sigurno bi bio problem kad bi se neko pojavio. Možda će zakucati na vrata. Ili će se ljudi, koji su se malopre spremali za doručak, vratiti. Ko zna kako bi reagovali da ga nađu u ovom izdanju?

On je sve to razumeo. Nije naslutio, niti zaključio, prosto i jednostavno je znao. Samsa nema pojma odakle mu to znanje. Možda je u vezi sa tim kruženjem uspomena koje je naslutio.

Ustaje sa stolice i izlazi u predsoblje. Još uvek je neprijatno, ali sada barem može da stoji i hoda na dve noge bez pridržavanja. U stalku za kišobrane od kovanog gvožđa nalazi se nekoliko štapova za hodanje. Izvlači crni štap od hrastovog drveta da mu pomogne u kretanju. Samo hvatanje za čvrstu ručku ga opušta i hrabri. I sada ima oružje da se odbrani ako ptice napadnu. Prilazi prozoru i gleda napolje kroz čipkanu zavesu.

Kuća gleda na ulicu. To nije velika ulica. Niti ima mnogo ljudi na njoj. Ipak, primećuje da je svaki prolaznik potpuno obučen. Odeća je raznih boja i stilova. Muškarci i žene oblače se različito. Cipele od krute kože pokrivaju njihova stopala. Nekolicina nosi sjajne uglađene čizme. Čuje kako đonovi njihove obuće klepeću kaldrmom. Mnogi muškarci i žene nose kape. Izgleda kao da uopšte ne misle o hodanju na dve noge niti kako da pokriju genitalije. Samsa poredi svoj odraz u velikom ogledalu u dvorani sa ljudima koji šetaju napolju. Čovek koga vidi u ogledalu je zapušteno, krhko stvorenje. Stomak isflekan sosom, mrvice hleba drže se u stidnim dlačicama kao komadići pamuka. Obrisa se rukom.

Da, opet pomisli, moram da nađem nešto da pokrijem telo.

Ponovo pogleda na ulicu da proveri ima li ptica. Ne, nema ptica na vidiku.

Prizemlje kuće sastoji se od predsoblja, trpezarije, kuhinje i dnevnog boravka. Koliko vidi, nijedna od tih soba ne sadrži ništa nalik odeći. Što znači da se oblačenje i skidanje odeće dešava negde drugde. Možda u sobi na drugom spratu.

Samsa se vraća na stepenište i počinje uspon. Iznenađen je otkrićem koliko se lakše popeti nego sići. Držeći se za gelender, on uspeva da se probije uz sedamnaest stepenika mnogo brže i bez

nepotrebnog bola ili straha, zaustavljajući se nekoliko puta (mada nikada zadugo) da dođe do daha.

Moglo bi se reći da ga sreća prati, jer nijedna vrata na drugom spratu nisu bila zaključana. Sve što treba da uradi je da okrene bravu i gurne, i svaka vrata se otvoriše. Ima ukupno četiri sobe i, osim prehladne sobe sa golim podom u kojoj se probudio, sve su udobno nameštene. Svaka ima krevet sa čistom posteljinom, orman, radni sto, lampu pričvršćenu za plafon ili zid i prostirku ili tepih sa komplikovanom šarom. Knjige su uredno poređane u policama, a uramljena ulja na platnu, pejzaži, krase zidove. Svaka soba ima staklenu vazu ispunjenu jarkim cvećem. Nijedna nema grube daske zakucane preko prozora. Na prozorima su čipkane zavese, kroz koje se sunčeva svetlost prosipa kao blagoslov s nebesa. Svi kreveti pokazuju tragove da je neko spavao u njima. Vidi otiske glava na jastucima.

Samsa nađe bade-mantil koji mu odgovara u ormaru najveće prostorije. Izgleda kao nešto s čime bi mogao da se snađe. Nije imao pojma šta da radi sa drugom odećom - kako da je obuče, kako da je nosi. Previše je komplikovana, prvo što ima previše dugmadi, a i on nije siguran kako da razlikuje prednju od zadnje strane, donju od gornje. Šta je lice, a šta naličje? Kućna haljina je, s druge strane, jednostavna, praktična i sasvim bez ukrasa. Svetla, meka tkanina lepo prijanya na njegovu kožu, a boja je tamno plava. Čak pronalazi i odgovarajuće papuče.

Navlači bade-mantil na golo telo i, posle mnogo pokušaja i grešaka, uspeva da veže pojas oko struka. Pogleda se u ogledalu, sada u ogrtaču i papučama. Ovo je sigurno bolje od šetkanja bez odeće. Nije tako toplo kao što može biti, sasvim sigurno, ali sve dok je u kući neće mu biti hladno. Što je najvažnije, više nema razloga da brine da će njegova meka koža biti izložena opakim pticama.

Kada se začulo zvono na vratima, Samsa je dremao u najvećoj sobi (i u najvećem krevetu) u kući. Bilo je toplo pod perjem jorgana, toliko udobno kao da je spavao u jajetu. Probudi se iz sna. Ne pamti detalje, ali bio je to prijatan i veseo san. Zvono koje odjekuje kroz kuću vraća ga nazad u hladnu realnost.

Izvuče se iz kreveta, priveza ogrtač, natuče tamno-plave papuče, zgrabi crni štap i, s rukom na gelenderu, odgega niz stepenice.

Mnogo je lakše nego prvom prilikom. Ipak, opasnost od pada je uvek prisutna. Ne sme da spusti gard. Imajući na oku noge, korak po korak siđe niz stepenice, dok je zvono nastavljalo da zvoni. Ko god pritiska zvonce mora da je najnestrpljivija i najtvrdoglavija osoba.

Sa štapom u levoj ruci, Samsa priđe ulaznim vratima. Okrenu bravu nadesno, povuče i vrata se otvoriše.

Pred vratima stoji mala žena. Stvarno niska žena. Čudo da je uspela da dosegne zvono. Pogledavši pažljivije, on shvati da u pitanju nije njena veličina. Njena leđa bila su savijena zauvek. Zato izgleda malo, a, u stvari, njeno telo ima normalne dimenzije. Kosa joj je vezana gumenom trakom da se ne bi rasipala preko lica. Bujna kosa boje kestena. Ona je obučena u iznošeni sako od tvida i toplu široku suknju koja pokriva noge do gležnjeva. Prugasti pamučni šal obmotan joj je oko vrata. Ne nosi šešir. Njene cipele imaju visoko pertlanje. Čini se da je u ranim dvadesetim. Ima nešto devojačko u njoj. Oči su joj velike, nos mali, usne malo iskrivljene na jednu stranu, kao mlad mesec. Njene tamne obrve formiraju dve prave linije preko čela, dajući joj skeptičan izgled.

„Da li je ovo stan porodice Samsa?“ reče žena, dižući pogled na gore prema njemu. Zatim snažno zatrese i uvi svoje telo. Onako kako se Zemlja trese tokom jakih zemljotresa.

On se iznenadi na tren, ali se brzo sabra. „Da“, rekao je. Pošto je on Gregor Samsa, ovde verovatno živi porodica Samsa. U svakom slučaju, nema štete od njegovog potvrdnog odgovora.

Izgleda da žena ne smatra ovaj odgovor zadovoljavajućim. Blago mrštenje zatalasa joj čelo. Možda je primetila zbunjenost u njegovom glasu.

„Dakle, ovo je zaista stan porodice Samsa?“ reče oštrim glasom. Kao iskusni vratar koji ispituje bednog posetioca.

„Ja sam Gregor Samsa“, reče Samsa, opušteno koliko je to bilo moguće. U to je bar bio siguran.

„Nadam se da si u pravu“, reče ona posežući za platnenom torbom pored nogu. Crna torba izgleda veoma teško. Vidno iznošena, sigurno je imala više vlasnika. „Dakle, da počnemo.“

Ona ušeta u kuću ne čekajući odgovor. Samsa zatvori vrata iza nje. Ona staji, proučavajući ga pogledom od glave do pete. Izgleda da joj njegov mantil i papuče bude sumnju.

„Izgleda da sam te probudila“, rekla je s hladnoćom u glasu.

„To je sasvim u redu“, odgovori Samsa. Razumeo je iz njenog sumornog izraza lica da njegova odeća ne odgovara prilici.

„Dugujem vam izvinjenje za svoj izgled“, dodade. „Postoje razlozi...“

Žena je to ignorisala. „Pa, onda?“ prosikta kroz napućene usne.

„Pa, onda?“ Samsa ponovi.

„Pa onda gde je brava koja je uzrok problema?“ reče žena.

„Brava?“

„Pokvarena brava“, reče ona. „Zvali ste nas da dođemo i popravimo je.“

„Ah“, reče Samsa, „pokvarena brava.“

Samsa pretrese svoj um. Tek što je uspeo da se fokusira na jednu stvar, crni roj komaraca se ustalasa ponovo.

„Nisam čuo ni za kakav problem s bravom“, reče on.

„Pretpostavljam da je u pitanju jedna od brava na vratima soba na spratu.“

Žena ga mrko pogleda. „Pretpostavljaš?“ reče ona, zagledavši se u njegovo lice. Njen glas postade još hladniji. Obrve zaobljene u neverici. „Jedna od brava?“ nastavi.

Samsa oseti da je pocrveneo. Njegovo neznanje o bravi izgledalo mu je najsravnije. Pročisti grlo da odgovori, ali reči nije našao.

„Gospodine Samsa, da li su tvoji roditelji tu? Mislim da je bolje da popričam sa njima.“

„Izgleda da imaju druga posla“, reče Samsa.

„Posla?“ reče ona, zaprepašćena. „Usred ove nevolje?“

„Ja stvarno nemam pojma. Kada sam se jutros probudio, svi su već otišli“, reče Samsa.

„Pobogu“, reče mlada žena. Duboko uzdahnu. „Rekli smo im da će neko doći u ovo doba dana.“

„Strašno mi je žao.“

Žena zastade na trenutak. Zatim se polako njene zaobljene obrve spustiše, a ona baci pogled na crni štap u Samsinoj levoj ruci. „Da li te noge muče, Gregore Samsa?“

„Da, pomalo“, reče on izvrdavajući odgovor.

Žena odjednom ponovo poče da se uvija i treska. Samsa nije imao pojma šta to znači ili koja je svrha tog pokreta. Ipak, instiktivno ga je privlačio složeni niz pokreta.

„Pa, šta da se radi“, reče žena rezigniranim tonom. „Hajde da pogledamo ta vrata na drugom spratu. Prešla sam most i ceo grad u sred ovog strašnog prevrata da stignem ovamo. Praktično rizikovala svoj život. Prema tome, nema smisla da kažem: „O, zaista, niko nije u kući? Vratću se kasnije“, zar ne?“

Ovaj strašni prevrat? Samsa nije razumeo o čemu ona govori. Kakva se užasna promena odvija? Ali, on odluči da ne pita o detaljima. Bolje da izbegne dalje pokazivanje svoga neznanja.

Savijenih leđa, mlada žena uze tešku crnu torbu u desnu ruku i krenu se vući uz stepenice, slična insketu koji puzi. Samsa je pratio s rukom na gelenderu. Njen puzeći hod izazva njegove simpatije - podseća ga na nešto.

Žena stade na vrhu stepenica i osmotri hodnik. „Dakle“, reče ona, „jedna od ovih četvoro vrata verovatno ima pokvarenu bravu, zar ne?“

Samsino lice pocrvene. „Da, jedna od njih. To možda mogu biti ona na kraju hodnika sa leve strane“, reče on, posrćući. Bila su to vrata ogoljene sobe u kojoj se tog jutra probudio.

„To možda mogu biti“, reče žena na glasom tako mrtvim kao ugašena lomača. „Možda.“ Ona se okrenu da ispita Samsino lice.

„Valjda, ili druga“, reče Samsa.

Žena ponovo uzdahnu. „Gregore Samsa“, reče ona suvo, „s tobom je radost razgovarati. Tako bogat rečnik, i uvek pravo na stvar.“ Onda promeni ton. „Ali, bez obzira, hajde da prvo proverimo vrata na kraju hodnika levo.“

Žena priđe vratima. Okrenu kvaku i gurnu, a vrata se otvoriše ka unutra. Soba je bila kao pre, samo krevet sa golim ne baš čistim dušekom. Pod isto go. Daske prikovane preko prozora. Žena mora da je primetila sve ovo, ali nije pokazala nijedan znak iznenađenja. Njeno ponašanje sugerise da slične sobe postoje svuda po gradu.

Ona čučnu, otvori crnu torbu, izvuče belu flanelsku krpnu i raširi je po podu. Zatim izvadi veliki broj alata, koje pažljivo postroji po platnu, poput prekaljenog mučitelja koji prikazuje kobne instrumente svoga zanata pred očima nekog jadnog mučenika.

Izabravši žicu srednje debljine, ubaci je u bravu i spretno poče da je pomera pod različitim uglovima. Očiju suženih, koncentrisano, ušiju izoštenih na najmanji zvuk. Zatim izabra tanju žicu i ponovi proces.

Njeno lice postajalo je sve namrštenije, a njena usta iskriviše se u nemilosrdni oblik, kao kineski mač. Uze veliku baterijsku lampu i, sa mračnim pogledom, poče da ispituje bravu u detalje.

„Da li imate ključ za ovu bravu?“ upita Samsu.

„Nemam pojma gde je ključ“, odgovori on iskreno.

„Ah, Gregore Samsa, teraš me da poželim da me nema“, reče ona.

Posle toga ona ga je sasvim ignorisala. Izabra šrafciiger među alatima poređanim na krpi i krenu da skida bravu sa vrata. Njeni pokreti su spori i oprezni. Zastajala je, s vremena na vreme, tresla se, krivila i grčila kao i ranije.

Stojeći iza nje, gledajući te njene čudne pokrete, Samsino telo poče da odgovora na čudan način. Preuzimala ga je nekakva toplina, nozdrve su mu gorele. Usta su mu toliko suva da proizvodi jak zvuk pri svakom gutanju. Ušne školjke su ga nesnosno svrbele. A njegov polni organ, koji je do tog trenutka visio tako aljkavo, poče da tvrdne i da se širi. Kako se dizao, rasla je izbočina na prednjem delu njegovog ogrtača. On, međutim, uopšte ne može da pojmi šta to može da znači.

Skinuvši bravu, mlada žena je odnese do prozora da je pregleda na suncu koje sija između dasaka. Bode je tankom žicom i dobro je protrese da vidi kako to zvuči, mrzovoljnog lica i napućenih usana. Na kraju, ona opet uzdahnu i okrenu se Samsi.

„Unutrašnjost je polomljena“, reče žena. „Gotova je. Ovo je ta, baš kao što si rekao.“

„To je dobro“, reče Samsa.

„Ne, nije“, reče žena. „Nema šanse da je popravim tu na licu mesta. To je posebna vrsta brave. Moraću da je odnesem da otac ili neki od moje starije braće to pogleda. Oni možda mogu da je poprave. Ja sam kalfa - radim samo obične brave.“

„Shvatam“, reče Samsa. Dakle, ova mlada žena ima oca i više braće. Cela porodica bravara.

„Ustvari, jedan od moje braće je trebalo da dođe danas, ali su zbog gužve napolju mene poslali. Grad je blokiran kontrolnim punktovima.“ Ona ponovo pogleda bravu u rukama. „Ali kako se brava slomila ovako? To je čudno. Neko mora da je polomio unutrašnjost posebnim alatom. Nema drugog objašnjenja.“

Ona opet poče da se uvija. Njene ruke vrtele su se kao da plivač isprobava novi zamah. Njemu je taj pokret bio veoma uzbudljiv, hipnotišući.

Samsa se odluči. „Mogu li da vam postavim jedno pitanje?“ reče.

„Pitanje?“ reče ona, bacajući mu sumnjičav pogled. „Ne mogu da zamislim šta, ali samo napred.“

„Zašto se tako uvijaš toliko često?“

Pogleda Samsu blago rastavljenih usana. „Uvijam?“ Razmisli na trenutak. „Misliš ovako?“ Ona mu prikaza pokret.

„Da, tako.“

„Brushalter mi ne odgovara“, reče ona strogo. „To je sve.“

„Brushalter?“ Samsa ponovi reč tupo. Tu reč nije mogao da dozove iz svog sećanja.

„Brushalter. Ti znaš šta je to, zar ne?“ reče žena. „Ili smatraš da je čudno da grbave žene nose brushaltere? Mislite da je to pretenciozno od nas?“

„Grbave?“ Samsa reče. Još jedna reč koja je usisana u tu ogromnu prazninu koju nosi u sebi. Nema pojma o čemu ona priča. Ipak je znao da treba nešto da kaže.

„Ne, uopšte ne mislim tako“, promrmlja.

„Slušaj ti, mi grbavice imamo dve dojke, baš kao i druge žene, i moramo da koristimo brushalter da ih podržava. Ne možemo hodati okolo kao krave, ljuljajući vimenom.“

„Naravno da ne.“ Samsa je bio izgubljen.

„Ali, brushalteri nisu dizajnirani za nas - oni se istegle. Mi smo građene drugačije od običnih žena, je li tako? Zato moramo da se uvijamo toliko često da ih vratimo na mesto. Grbavice imaju više problema nego što možeš zamisliti. Da li si zato buljio u mene otpozadi? Da li te to pali?“

„Ne, nikako. Samo sam radoznao zašto si to radila.“

Dakle, on zaključio, brushalter je aparat projektovan da drži grudi na mestu, a grbavica je osoba građena poput ove žene. Toliko je toga na ovom svetu što mora da nauči.

„Jesi li siguran da me ne zezaš?“ žena upita.

„Ne zezam te.“

Žena nakrivi glavu i pogleda Samsu. Shvati da govori istinu - izgleda da nema trunke zlobe u njemu. Bio je samo malo slab u

glavi, to je sve. Verovatno je nekoliko godina stariji od nje. Pored toga što je hrom, izgleda da je intelektualno zaostao. Ali je bio iz dobre porodice i njegovi maniri su bili besprekorni. On lepo izgleda, takođe, mada malo mršavo i bledoliko.

Tada je primetila izbočinu na donjem delu njegovog ogrtača.

„Šta je pobogu to?“ ona reče kamenim glasom. „Šta ta budža radi tu?“

Samsa spusti pogled na svoj ogrtač. Njegov organ je zaista jako otekao. Iz njenog tona zaključila da je to nekako neprikladno.

„Kampiram“, ona prasnu, „pitaš se kako bi bilo jebati grbavicu?“

„Jebati?“ reče on. Još jedna reč koju ne razume.

„Zamišljaš kako uzimaš od pozadi bez problema grbavicu savijenu u struku, zar ne?“ reče žena. „Veruj mi, postoji mnogo perverznejaka kao što si ti u okolini, koji misle da ćemo vas pustiti da uradite šta hoćete jer smo grbavice. Pa, neće ići, batice. Mi nismo tako lake!“

„Veoma sam zbunjen“, reče Samsa. „Ako sam te na neki način naljutio, iskreno mi je žao. Izvinjavam se. Molim te, oprost mi. Ja nisam mislio ništa loše. Bio sam bolestan i ima toliko stvari koje ne razumem.“

„U redu, razumem“, uzdahnu ona. „Ti si malo spor, zar ne? Ali ti je kita u odličnoj formi. To je valjda olakšavajuća okolnost.“

„Žao mi je“, reče Samsa ponovo.

„Zaboravi.“ Ona popusti. „Imam četiri opasna brata kod kuće i otkad sam bila mala sve su mi pokazali. Oni to tretiraju kao veliku šalu. Zlobni skotovi, svaki od njih. Dakle, ne šalim se kada kažem da znam o čemu je reč.“

Ona čučnu da vrati u torbu svoje alate, spakovala slomljenu bravu u flanel i nežno je stavi u torbu.

„Nosim bravu kući sa sobom“, reče ona ustajući. „Reci svojim roditeljima. Ili ćemo je popraviti ili zameniti. Ako treba da se zameni, možda će biti potrebno neko vreme, s obzirom na situaciju. Ne zaboravi da im kažeš, u redu? Slušaš li me? Jesi li zapamtio?“

„Reći ću im“, reče Samsa.

Ona polako krenu niz stepenište, Samsa za njom. Njih dvoje kao studija kontrasta: ona izgleda kao da puzi na sve četiri, dok on zanosi unazad na potpuno neprirodan način. Ipak, njihov tempo hoda beše identičan. Samsa se trudio da smiri svoju "budžu", ali ta

stvar jednostavno neće da se vrati u prethodno stanje. Gledanje njenih pokreta s leđa dok silazi niz stepenice čini da mu srce bubnja. Vruća, sveža krv pumpa kroz njegove vene. Tvrdoglava izbočina se ne spušta.

„Kao što sam već rekla, jedan od moje braće je trebalo da dođe danas“, reče žena, kada su stigli do vrata. „Ali, ulice su prepune vojnika i tenkova. Hapse ljude po ulici. Zato muškarci u mojoj porodici nisu mogli napolje. Kada te uhapsu, ne zna se kada ćeš se vratiti kući. Pa su mene poslali. Samu preko celog Praga. „Niko neće primetiti grbavu devojk“, tako su rekli.“

„Tenkovi?“ promrmlja Samsa.

„Da, mnogo njih. Sa topovima i mitraljezima. Tvoj top je impresivan“, rekla je ona, ukazujući na izbočinu na njegovom ogrtaču, „ali ovi topovi su veći i teži, i mnogo smrtonosniji. Nadam se da će se svi iz tvoje porodice bezbedno vratiti.“

Samsa odluči da bika hvata za rogove. „Da li bi bilo moguće da se ponovo sretnemo?“ reče.

Mlada žena dignu glavu ka Samsi. „Hoćeš reći da želiš ponovo da me vidiš?“

„Da. Želim opet da te vidim.“

„Sa alatkom tako dignutom?“

Samsa ponovo pogleda u izbočinu. „Ne znam kako to da objasnim, ali to nema nikakve veze sa mojim osećanjima. To mora da je neka vrsta srčanih problema.“

„Bez zezanja“, rekla je ona, impresionirana. „Kažeš srčani problem...interesantan način gledanja. Do sada takvo opravdanje nisam čula.“

„Vidi, to je van moje kontrole.“

„I nema nikakve veze sa jebanjem?“

„Jebanje mi nije ni na kraj pameti. Zaista.“

„Dakle, da razjasnimo. Kada ti se alatka digne i tako očvrsne, to nije do tvoje pameti već od srca?“

Samsa klimnu glavom u saglasnosti.

„Kuneš se Bogom?“ reče žena.

„Bog“, ponovi Samsa. Još jedna reč koje nije mogao da se seti. Zaćuta.

Žena umorno odmahnu glavom. Ponovo poče da se uvrće da bi namestila grudnjak. „Zaboravi. Čini se da je Bog napustio Prag pre neki dan. Zaboravimo na njega.“

„Pa mogu li te opet videti?“ Samsa upita.

Nova grimasa pređe preko devojčinog lica - kao da su njene oči zagledane u neki daleki i mutni pejzaž. „Ti stvarno hoćeš da me vidiš opet?“

Samsa klimnu glavom.

„Šta bi radili?“

„Mogli bi da razgovaramo.“

„O čemu?“ upita žena.

„O mnogim stvarima.“

„Samo da pričamo?“

„Ima toliko toga što želim da te pitam“, reče Samsa.

„O čemu?“

„O ovom svetu. O tebi. O meni. Osećam da ima toliko stvari o kojima treba da razgovaramo. Tenkovi, na primer. I Bog. I brushalteri. I brave.“

Još jednom ih prekri tišina.

„Ne znam“, konačno reče žena. Ona polako odmahnu glavom, ali je hladnoća u njenom glasu bila manje primetna. „Bolje si vaspitan od mene. I čisto sumnjam da će tvoji roditelji biti oduševljeni da vide svog dragocenog sina sa grbavicom sa pogrešne strane grada. Čak i ako je taj sin hrom i pomalo usporen. Povrh toga, naš grad je okupiran stranim tenkovima i vojskom. Ko zna šta nas čeka.“

Samsa sigurno nije imao pojma šta ga čeka. Sve mu je bilo nepoznato - budućnost svakako, ali i sadašnjost i prošlost. Šta ima smisla, a šta nije u redu? Samo da nauči kako da se obuče je zagonetka.

„U svakom slučaju, ja se vraćam ovamo za nekoliko dana“, reče grbava mlada žena. „Ako možemo da popravimo, ja ću doneti bravu, a ako ne možemo doneću je nazad. Biće vam naplaćena usluga servisa, naravno. Ako si ovde, onda možemo da se vidimo. Da li će taj dugi razgovor biti moguć ili ne, ne znam. Ali da sam na tvom mestu ja bih sakrila tu budžu od roditelja. U stvarnom svetu, ne dobijaš komplimente za izlaganje takve stvari.“

Samsa klimnu glavom. Nije mu baš bilo jasno kako bi se tako nešto sakrilo od pogleda.

„Baš je čudno, zar ne?“ reče žena promišljajući. „Svet se ruši oko nas, ali još uvek ima onih koji brinu o slomljenoj bravi i drugih koji su dovoljno savesni da pokušaju da je poprave... Ali, možda tako i treba da bude. Možda rad na malim stvarima savesno i pošteno, koliko možemo, jeste način kako ostati normalan u svetu koji se raspada.“

Žena pogleda Samsino lice. „Ne želim da zabadam nos, ali šta se dešavalo u toj sobi na drugom spratu? Zašto je tvojim roditeljima trebala tako velika brava za sobu u kojoj se ne nalazi ništa osim kreveta i zašto im toliko smeta što je brava pokvarena? I čemu služe one daske prikucane na prozor? Nešto je bilo zaključano unutra, je li tako?“

Samsa odmahnu glavom. Ako je neko ili nešto bilo zaključano tamo - to mora da je bio on. Ali zašto je to bilo potrebno? On nije imao pojma.

„Izgleda da nema smisla da tebe pitam“, reče žena. „Pa, vreme mi je da krenem. Brinuće se ako zakasnim. Moli se da pređem grad u jednom komadu. Da će vojnici prevideti jednu devojčicu grbavicu. Da niko od njih nije perverznan. Dovoljno nas je priroda zajebala.“

„Moliću se“, reče Samsa. Ali nije imao pojma šta „perverznan“ znači. Niti „moliti“, kad je već o tome reč.

Žena podiže svoju crnu torbu, i dalje pognuta, krenu ka vratima.

„Da li ću te ponovo videti?“ Samsa upita poslednji put.

„Ako misliš o nekome dovoljno jako, sigurno ćeš ga ponovo sresti“, reče ona na rastanku. Ovaj put je stvarno bilo topline u njenom glasu.

„Čuvaj se ptica“, doviknu on za njom. Ona se okrenu i klimnu glavom. Onda izađe na ulicu.

Samsa je gledao kroz prorez zavesa kako se njen pogrbljeni oblik kreće preko kaldrme. Kretala se čudno, ali sa iznenađujućom brzinom. Svaki njen pokret mu je izgledao šarmantno. Ona ga je podsećala na bubu gazivodu koja i po tlu pokušava da se kreće istom brzinom. Koliko on može da shvati, hodanje na njen način ima mnogo više smisla nego klimatati se uspravno na dve noge.

Ona je već nestala iz vidokruga kada je primetio da mu se polni organ vratio u meko i skupljeno stanje. To kratkotrajno i nasilno

ispupčenje je u nekom trenutku nestalo. Sada je njegov organ visio između nogu kao nevina voćka, mirno i bez odbrane. Njegova jaja ležala su udobno u svojoj kesici. Zategnuvši kaiš ogrtača, sede za trpezu i otpi ono što je ostalo od hladne kafe.

Ljudi koji su živeli ovde su otišli. Nije znao ko su oni, ali je zamišljao da su njegova porodica. Nešto se iznenada dogodilo i oni su otišli. Možda se nikada neće vratiti. Šta znači „svet se ruši“? Gregor Samsa nije imao pojma. Strana vojska, kontrolni punktovi, tenkovi - sve je pod velom misterije.

Jedino što je sigurno znao je da želi ponovo da vidi tu devojkicu grbavicu. Da sede licem u lice i razgovaraju do mile volje. Da otkrije zagonetke sveta sa njom. Hteo je da gleda iz svakog ugla kako se ona uvrće i tresse dok namešta svoj brushalter. Ako je moguće, želeo bi svojim rukama da prelazi preko njenog tela. Da dodiruje njenu meku kožu i oseti njenu toplinu vrhovima prstiju. Da hoda rame uz rame sa njom uz i niz stepenice ovoga sveta.

Samo razmišljanje o njoj grejalo ga je iznutra. Više nije želeo da bude riba ili suncokret ili bilo šta drugo u tom smislu. Bilo mu je drago da je ljudsko biće. Svakako, velika je neprijatnost morati hodati na dve noge i nositi odeću. Bilo je tako mnogo toga što nije znao. Ipak, da je riba ili suncokret, a ne čovek, nikada ne bi doživeo ovaj osećaj. Tako se oseća.

Samsa je dugo sedeo zatvorenih očiju. Zatim odlučno ustade, zgrabi crni štap i krenu uz stepenice. Vratit će se na drugi sprat i shvatit će kako da se obuče. Za sada, barem, to je njegova misija.

Svet je čekao da on nauči.

Table of Contents

[Start](#)